

Zasady bioasekuracji dla gospodarstw (ferm) utrzymujących trzodę chlewną

Główne drogi szerzenia się wirusa ASF

- droga ustna lub nosowo-ustna poprzez bezpośredni lub pośredni kontakt z zakażonymi świniami lub dzikami
- bezpośredni kontakt między zwierzętami (wydzieliny np. ślina czy łzy, wydaliny –mocz, kał; nasienie, krew)
- rozprzestrzeniane poprzez wizytatorów ferm, w tym lekarzy weterynarii;
- pośrednio przez kontakt ze środkami transportu, odzieżą i sprzętem fermowym;
- owady w tym głównie muchy i kleszcze są w stanie przenieść wirusy pomiędzy świniami.

Ponieważ wirus afrykańskiego pomoru świń nie rozprzestrzenia się na duże odległości z wiatrem, jest wysoce prawdopodobne, że wprowadzenie oraz stosowanie podstawowych zasad bioasekuracji może znacznie ograniczyć ryzyko zawleczenia choroby na fermę/gospodarstwo.

Pamiętaj!

Wirus afrykańskiego pomoru świń nie przenosi się z wiatrem na duże odległości. Do rozprzestrzeniania potrzebuje „pomocy” przenosiiciela tj. w naszym kraju zakażonej świni, dzika lub produktów pochodzących od zakażonych zwierząt, a także za pośrednictwem człowieka. Pamiętać należy, że wirus afrykańskiego pomoru świń ASF (African Swine Fever) doskonale przeżywa w mięsie, dlatego też produkty mięsne wytworzone ze świń będących w okresie inkubacji choroby (gdą brak jest objawów chorobowych, zwykle 2-3 dni od zakażenia) stanowią doskonałe źródło wirusa. Wirus ASF ulega dezaktywacji poprzez gotowanie mięsa w temperaturze 60° C przez 20 minut. Wędzenie, solenie lub suszenie mięsa **nie prowadzi** do dezaktywacji wirusa. Wirus ASF może przetrwać przez długi czas również w kościach (szpik kostny), dlatego też świnie zakażone ASF powinny być spopielone

Główne założenia bioasekuracyjne mające na celu zminimalizowanie ryzyka zawleczenia choroby na fermę/gospodarstwo:

1. Stosuj zasady bioasekuracji w odniesieniu do zwierząt, ludzi, środków transportu, budynków i wyposażenia fermy oraz produktów pochodzenia zwierzęcego.

Wejście na fermę/ gospodarstwo

- a) ogranicz możliwość wchodzenia na twoją fermę; wejście na fermę jest jednym z kluczowych punktów kontroli. Bramy wjazdowe oraz drzwi muszą pozostawać zamknięte.
- b) ogranicz do minimum wizyty osób postronnych na twojej fermie; liczba osób wizytujących gospodarstwo cały czas powinna być ograniczana do niezbędnego minimum. W sytuacji zagrożenia powinniśmy jeszcze bardziej zaostrzyć procedurę wejścia na fermę. Dla osób postronnych okres braku kontaktu ze zwierzętami powinien wynosić minimum 24h. W sytuacji zagrożenia możemy wydłużać ten okres nawet do 72h.
- c) Osoby, które muszą wejść na fermę/gospodarstwo powinny:
  - umówić wizytę z określonym wyprzedzeniem,
  - pozostawić samochód w ściśle określonym miejscu przed budynkami fermy.

Ważne jest:

- ustalenie celu wizyty oraz okresu jaki upłynął od ostatniego kontaktu wizytującego ze zwierzętami i miejsca gdzie ten kontakt nastąpił;
- jeżeli takie są procedury - pozostawienie odzieży osobistej w strefie brudnej przebieralni, wzięcie prysznica i przebranie się w odzież fermową dostępną w strefie czystej przebieralni;
- poinformowanie wizytatora o konieczności unikania (jeśli to możliwe) kontaktu bezpośredniego ze zwierzętami;

- ograniczenie ilości osób pracujących w gospodarstwie do minimum niezbędnego do wykonania podstawowych czynności i funkcjonowania fermy;
- w przypadku pracowników najemnych upewnienie się, że pracownicy nie mają własnych świń lub nie mieli kontaktu z innymi świniami lub dzikami (np. myśliwi lub osoby uczestniczące w polowaniach);
- wprowadź zakaz spożywania produktów wieprzowych i/lub pochodzących od dzików na terenie fermy.

Ruch samochodów na fermie

- zminimalizuj ilość samochodów poruszających się na terenie fermy do niezbędnego minimum;
- używaj, jeśli to możliwe własnych środków transportu;
- transport najemny nie powinien wjeżdżać na teren fermy, a jeśli jest to konieczne to:
  - a) transport musi być wcześniej umówiony;
  - b) środek transportu musi być umyty, zdezynfekowany i wysuszony; na potwierdzenie tego faktu kierowca musi przedstawić stosowne dokumenty;
  - d) samochody muszą przejechać przez nieckę lub gąbki nasączone środkiem dezynfekcyjnym w celu dezynfekcji kół.

Pamiętaj!

- nie karm zwierząt odpadami mogącymi zawierać wieprzowinę i/lub dziczyznę - jest to **zabronione**;
- zabezpiecz świnie przed kontaktem z dzikami i/lub ich odchodami.

Podstawy skutecznej eliminacji patogenów z powierzchni chlewni

Etap I Sprzątanie

Pierwszym niezwykle ważnym elementem eliminacji niekorzystnych drobnoustrojów z chlewni jest sprzątanie - czyszczenie obiektu. W praktyce nie jest to nic innego jak usunięcie materiału organicznego z danego pomieszczenia tj. obornika w systemie ściółkowym lub płynnych i/lub wyschniętych odchodów w systemie bezściółkowym lub rusztowym utrzymania świń. Do czyszczenia obiektu używane są zwykle: sprzęt mechaniczny, skrobaczki, miotły, łopaty. Generalnie dobrze zorganizowane sprzątanie nie powinno zajmować bardzo dużo czasu. Najbardziej pracochłonnym zadaniem jest zwykle opróżnianie oraz ewentualne demontowanie koryt, karmników i/lub automatów paszowych.

Etap II Mycie

Mycie danego obiektu jest zajęciem najbardziej czasochłonnym dla osób z obsługi chlewni. Z drugiej zaś strony dobrze wykonane mycie eliminuje ponad 99% mikroorganizmów z powierzchni danego pomieszczenia. Głównym celem mycia jest usunięcie pozostałości organicznych, wciąż obecnych na danej powierzchni po uprzednim etapie czyszczenia. Do mycia powierzchni używane są głównie urządzenia - myjki ciśnieniowe. Mycie powierzchni powinno być wykonywane pod niskim lub średnim ciśnieniem. Proces mycia zanieczyszczonych powierzchni możemy usprawnić poprzez kilka dodatkowych czynności:

- 1) namaczanie powierzchni - ułatwia proces mycia poprzez stopniową eliminację wyschniętych cząstek organicznych. W praktyce namaczanie wykonywane jest na przykład poprzez wstawienie do danego obiektu rotacyjnych spryskiwaczy ogrodowych.
- 2) używanie detergentów, które poprzez zmniejszanie napięcia powierzchniowego wody, zmianę pH, właściwości pianotwórcze i enzymatyczne, znacznie ułatwiają usuwanie materii organicznej z mytej powierzchni.

Etap III Dezynfekcja

Kolejnym etapem eliminacji drobnoustrojów z danej powierzchni jest dezynfekcja. Dezynfekcja ma na celu zabicie tych drobnoustrojów, które wciąż pozostają po przeprowadzeniu dwóch pierwszych etapów. Dobry środek dezynfekcyjny to taki, który spełnia między innymi kryteria takie jak:

- szybkie działanie przeciwko wirusom, bakteriom i grzybom;
- działanie dezynfekujące w niskich stężeniach roboczych;
- przyjazny dla użytkownika - nietoksyczny, niedrażniący, niekorozyjny oraz niepozostawiający przebarwień;
- aktywny w obecności materii organicznej;
- posiada długi okres aktywności dezynfekcyjnej;
- możliwy do stosowania w kilku formach np: oprysk, zamglawianie na zimno, zamglawianie termiczne - na gorąco;
- możliwy do stosowania bezpośrednio poprzez urządzenie wysokociśnieniowe.

Etap IV Suszenie zdezynfekowanej powierzchni

Jest to właściwie największe wyzwanie dla producentów trzody chlewnej. Z zasady, zdezynfekowane pomieszczenie powinno całkowicie wyschnąć przed jego ponownym zasiedleniem. Okres potrzebny do wyschnięcia to zwykle 48-72h.

Ruch zwierząt

- ogranicz do niezbędnego minimum przemieszczanie zwierząt na fermie lub między fermami;
- pochodzenie zakupionych zwierząt **musi być znane** (świadczenie zdrowia) a zakupione zwierzęta powinny być poddane kwarantannie (loszki hodowlane).

Obserwuj swoje zwierzęta i zgłoś jakiegokolwiek niepokojące Cię objawy występujące u twoich świń

- zadbaj, aby osoby pracujące w gospodarstwie były przeszkolone w zakresie podstawowych zasad bioasekuracji, dróg szerzenia się zakażeń, symptomów chorobowych, na które powinni zwracać szczególną uwagę oraz sposób komunikacji w razie sytuacji awaryjnej lub wątpliwej. Bardzo ważnym elementem bioasekuracji na twojej fermie jest świadomość potencjalnego zagrożenia.

Pamiętaj!

Straty spowodowane koniecznością wybicia określonej ilości zwierząt oraz straty wynikające z zakazu eksportu (przez rok lub kilka lat) świń oraz mięsa wieprzowego poza granice kraju mogłyby kształtować się na poziomie kilkuset milionów złotych do nawet kilku miliardów złotych. Pojawienie się jakiegokolwiek choroby zwalczanej z urzędu na terenie danego kraju jest z jednej strony wyzwaniem z drugiej zaś sprawdzianem skuteczności działania odpowiednich służb. Ryzyko rozprzestrzeniania się afrykańskiego pomoru świń w Polsce jest określane jako wysokie - wyższe niż kiedykolwiek. Świadomość istniejącego, realnego zagrożenia zakażeniem oraz przestrzeganie podstawowych zasad bioasekuracji są kluczowymi elementami zapobiegania lub ostatecznie rozprzestrzeniania się zakażenia w populacji świń.

Powiatowy Lekarz Weterynarii
w Kielcach
lek. wet. Andrzej Wyszowski

